

BY OG REGIONSINSTITUTTET NIBR

Intensjoner og praksis for regionale planer for vindkraft – Fylkeskommunens utsatte rolle i forvaltningen

KS FoU prosjekt nr. 194017

KS-seminar «Konsesjonssystemet for vindkraftutbygginger»

Nationaltheatret Konferansesenter KS Agenda, 22. august 2019, kl. 10-15

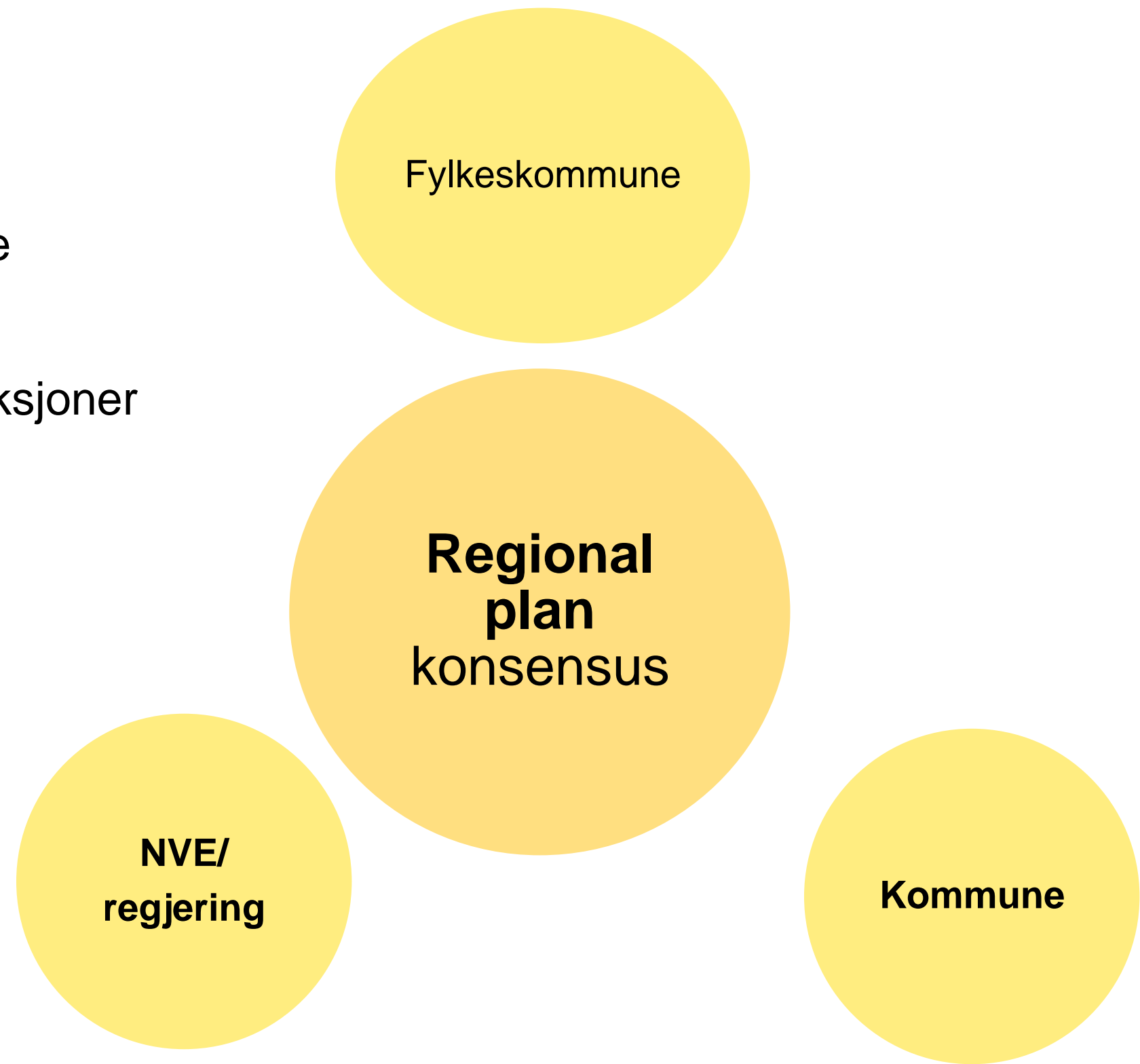
Henrik Wiig (prosjektleder)
Arne Tesli
Sigrid Stokstad
Gro Sandkjær Hanssen

Oppdrag

- Hva er de ulike intensjonene med regionale planer for vindkraft, og i hvilken grad har man vist til/vektlagt regionale planer i konsesjonsprosessen?
- I hvilken grad har Nasjonal ramme og regionale planer utpekt samme arealer for utbygging av vindkraft?
- Hvilke forutsetninger skal til for at regional plan skal fungere etter intensjonene? Drøft potensielle institusjonelle endringer som kan medføre at intensjonene oppfylles.

- Fylkeskommune, koordinering og egeninteresse
(Gi strategisk retning, mobilisere plan, samordne sektorer)
- Ex-ante forhandlinger tar hensyn til ex-post reaksjoner
(Fanges dilemma, avvike ex-post best for enkelte)
- Departement/regjering alene avgjør innsigelse
(tolkning hvorvidt strider med Stortingets intensjon)

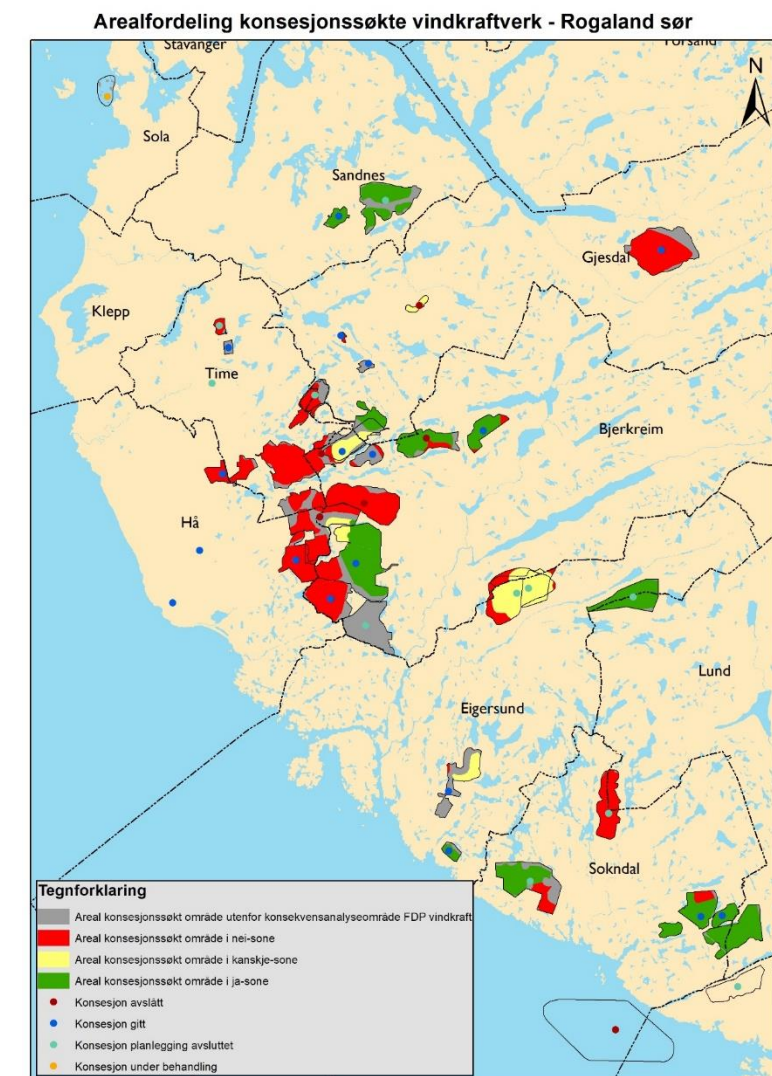

Lovgivers intensjon regionale planer for vind (etter 2008)

- Fra to til et spor: Nå NVE alene behandler melding, søknad og MTA, OED behandler innsigelser.
- Ny plan og bygningslov fremhever regionale planers rolle
 - Pbl §8.2: «Regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.»
 - Pbl §8.3: «Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak.»
- «Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra FrP og H, viser til Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg. I den forbindelse ble fylkeskommunene oppfordret til å starte regionalt planarbeid for vind og småkraftanlegg. I de tilfeller der **slike planer foreligger, skal disse tillegges stor vekt** i forbindelse med den videre konsekvens- og konsesjonsbehandling. Flertallet vil også understreke vertskommunenenes rolle som en viktig part og sentral høringsinstans i dette arbeidet. Flertallet mener at **vertskommunenenes vurderinger må tillegges stor vekt** av konsesjonsmyndighetene» (Ot. prp. nr. 32 (2007-2008) om pbl, s.13).
- MD/OED (2007) «Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraft» oppgir regionale planer som eneste arena for flernivåkoordinering (veileder-utkast aldri vedtatt)

Rogaland - stor uenighet

- Prosessgruppe ledet av FK
- FK og FM vern av rovfugl vs. Bjerkreim og NVE vind/nett
- Fylkesting vedtok regional plan uten støtte fra Bjerkreim og NVE
- Godkjent Miljøverndepartementet, forventet koordinert med OED
- 70% av anlegg i regional plan sine nei-områder, virkningsløs RP
- FM, men ikke FK pga. internt opprør i Høyre, innsigelse på konsesjoner avvist
- Kun Moi-fjell konsesjon stoppet begrunnet rovfugl-trekk/oppdrift
- FK sendt innsigelse større møller og vei i MTA for Måkaknuten, ikke tatt til følge
- Erfaring Jær-plan for landbruksareal fulgt av KMD ved innsigelser mot kommunenes boligbygging; vindplan prøveballong betydning av regional plan i ny ett-spor prosess?

Nordland RP stor enighet, men svak FK?

- Begrenset nett, lite plass for nye vindkraftanlegg
- Rangering av eksisterende konsesjonssøkere, ikke arealer
- FK koordinerte mer enn dikterte? NVE og kommuner godt fornøyde...
- NVE likevel mer restriktive enn FK, nei til anlegg inkludert i RP

Regionale planer lite konsultert i Nasjonal ramme

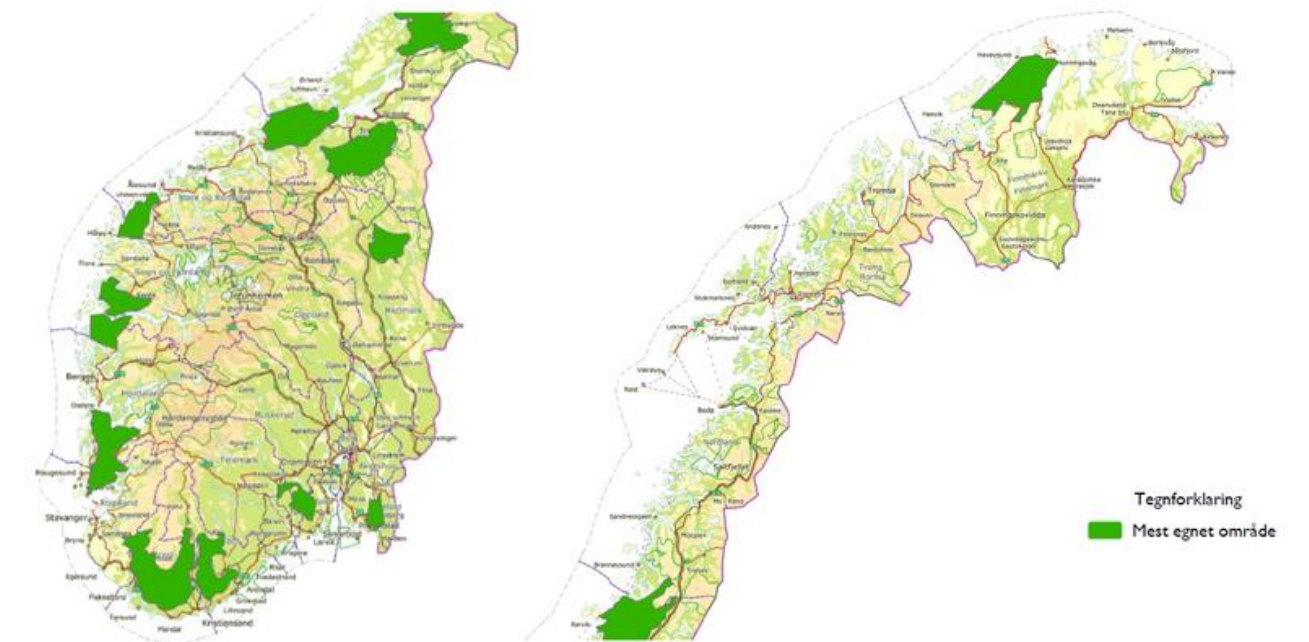
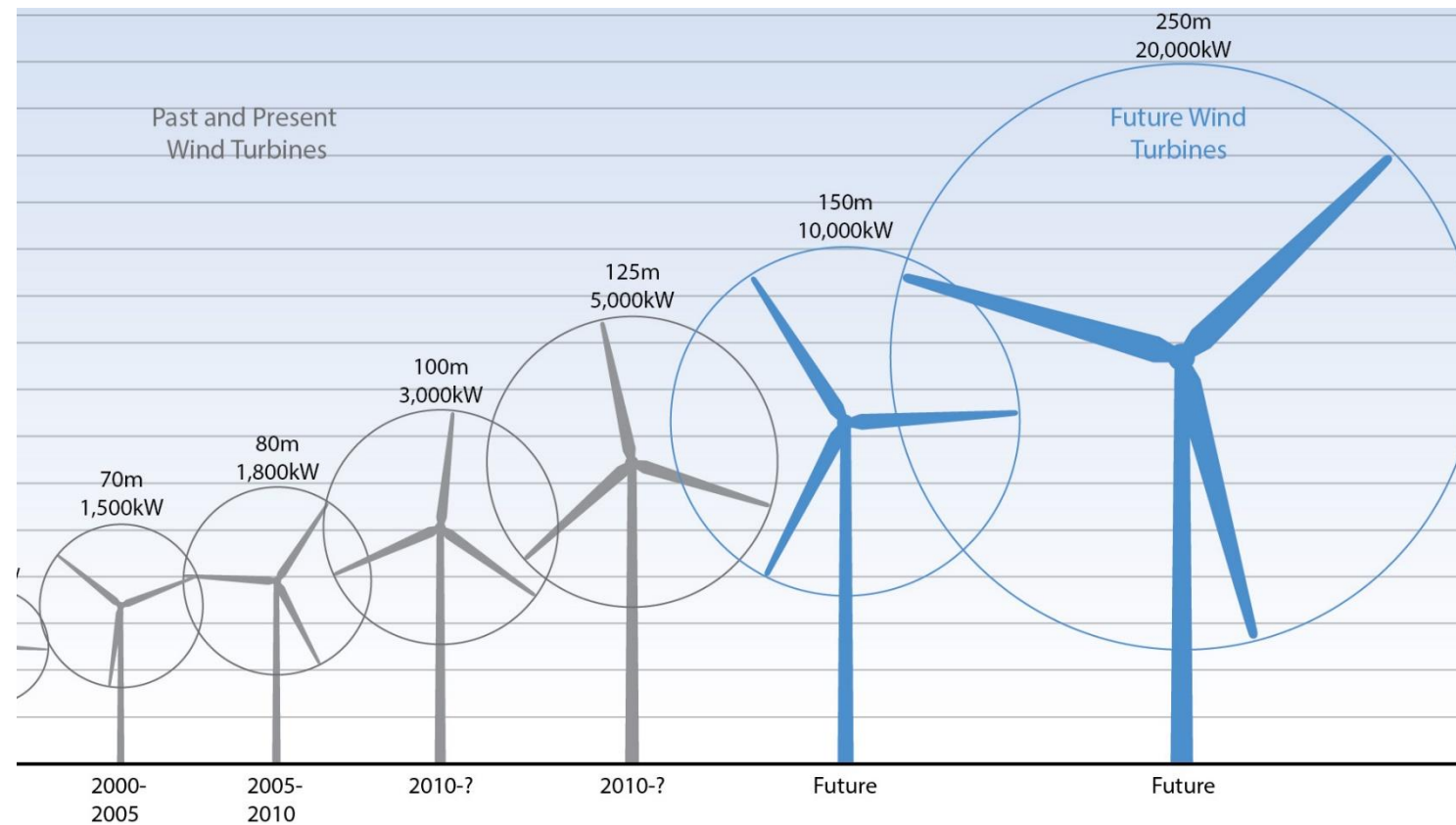
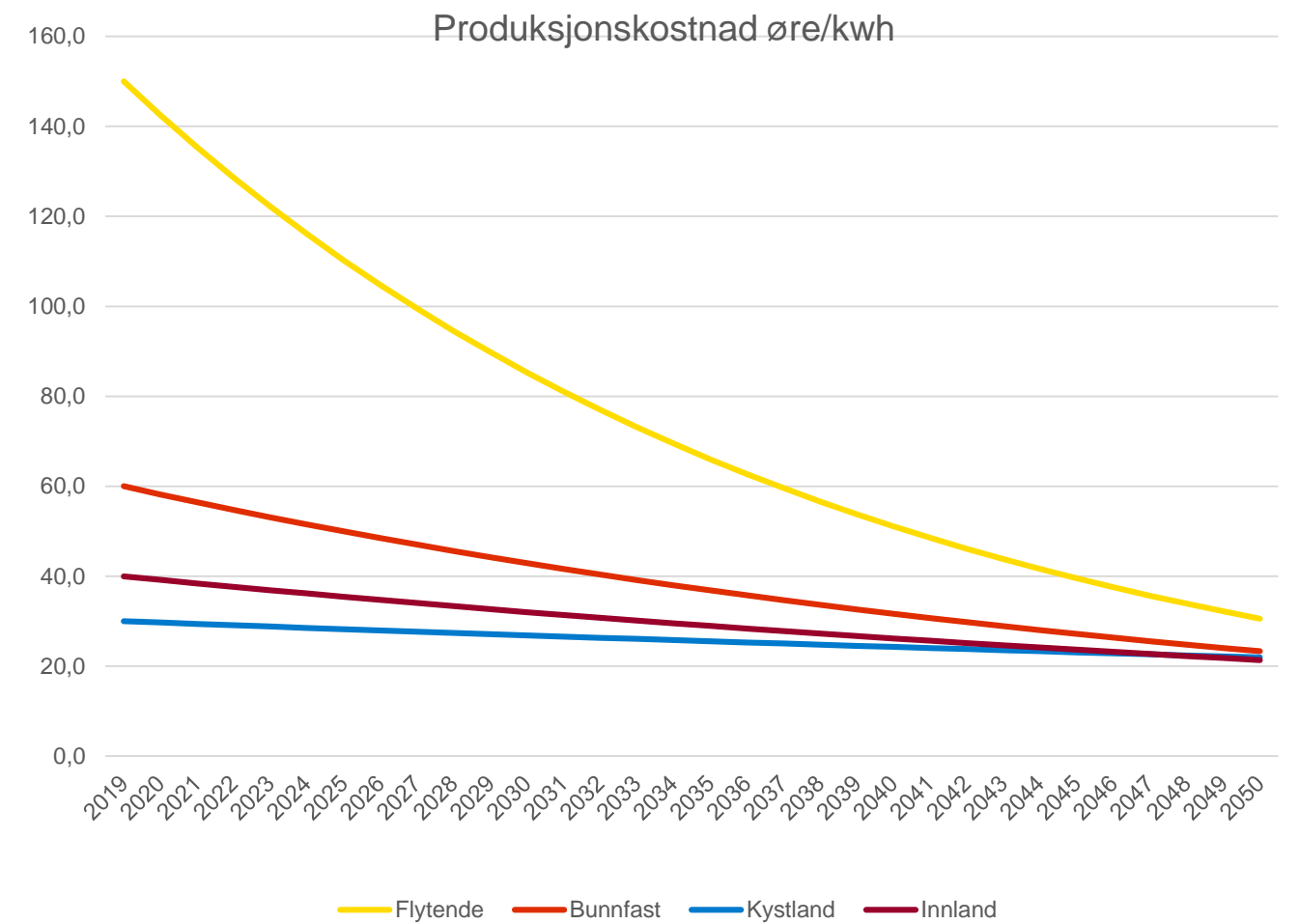
- NVE oppdrag til MD og Riksantikvaren, som så etterspurte informasjon fra FM og FK for utvelgelse.
- Kontrollsjekk med informasjon i regionale planer, men vurderinger i regional plan også betraktet som «en informasjon om viktighet».
- NVE vurderte turisme og reindrift selv, NHO Reiseliv og ansvarlig FM for reindrift nektet å vurdere områder opp mot hverandre.
- Konfliktavers NR? Tilsidesettes når konkrete prosjekter lanseres med stor betydning for samfunnet (arbeidsplasser)...

Marked og institusjoner påvirker viktighet av regional plan

- Regionreform 2018 indikerer mer makt til regionale planer
- Nasjonale mål om mer fornybar energi kan komme
 - Oppdatert EU fornybarhetsdirektiv, 67% til 88% elektrifisering av Norge
- Global CO2 avgift gir incentiv til mer av alle typer fornybar energi
- Kommuner/FK mer villige hvis får andel av skattlagt grunnrente,
- Er norsk kystvind (27 øre) konkurransedyktig hvis naturkostnad inkluderes i forhold til norsk innlandsvind (35-40 øre) og kontinental bunnfast (48 øre)
 - Full tilbakeførings av veier til natur ikke avkrevet i dag (da ulønnsomt på kysten?)
- Internasjonalt salg avhengig av godt renommé, full stopp ved protester

...mer sentralisert?

- Mer innland og hav på sikt, bedre å konsentrere i dag enn spre på kyst (opsjonsteori)
- Begrense antall konsesjoner for å presse prisen opp, auksjon som oljefelt, merinntekt deles grunneier, kommune, fylke, stat

Forslag for mer nærhet og koordinering

- Utarbeide regional plan gir møteplass med NVE
- NVE må grunngi avvik fra regional plan, dermed nøyere vurdering
- «Fellesføringer» instruerer aktører til å ta regional plan alvorlig jf. vannplan
- Departement godkjennelse av regional plan forankrer i regjeringen
- Fylket kan peke ut prosjekter innenfor områder gitt i nasjonal ramme
- Kommunal/fylkeskommunal vetorett, med auksjon?
- Kommune styrer utbygging, bedre gjennomføring og planlegging
- Konesesjon overføres fylkeskommunen med innspill fra NVE jf. Hagen-utvalget

Konklusjoner

- Regional planer intendert koordineringsarena, men fylket (og regional plan) står svakt over NVE/OED og kommuner.
- Områder i nasjonal ramme større en regional plan, inkluderer nei-områder.
- Alternative institusjonelle ordninger for større legitimitet i befolkning kan presse seg fram.